

สภาสถาบันกับการพัฒนาวิชาชีพ สถาบันตยกรม: ตอนที่ 1

วิชาชีพสถาบันตยกรมเป็นวิชาชีพหนึ่งที่ต้องเผชิญกับภาวะการแข่งขันในกระแสโลกาภิวัตน์และการค้าเสรี อาวุธที่ชาติตะวันตกผู้นำกระแสใช้เป็นเครื่องมือรุกรานทางเศรษฐกิจก็คือ การอ้าง “คุณภาพ” ซึ่งเขาพัฒนามานานจนมีมาตรฐานสูงในเกือบทุกด้านไม่ว่าจะเป็นสินค้า หรืองานบริการที่พยายามส่งออกมาถึงประเทศคู่ค้าซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนา หรือด้อยพัฒนารวมทั้งประเทศไทยเรา

การรับมือการเข้ามาทำงานของสถาบันต่างชาติในประเทศไทยไม่ใช่โดยวิธีต่อต้าน หากเป็นความจำเป็นต้องเร่งปรับตัวและยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพ โดยการพัฒนาวิชาชีพสถาบันตยกรมในบ้านเราอย่างเป็นระบบและเร่งด่วน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันวิชาชีพให้ใกล้เคียง หรือเทียบเท่าระดับสากลมากที่สุด

สภาสถาบันได้ดำเนินการพัฒนาวิชาชีพต่อเนื่องมาหลายปี แต่ก็ยังไม่บรรลุผล คณะกรรมการบริหารชุดปัจจุบันจึงได้กำหนดเป็นภารกิจเร่งด่วนอีกครั้ง และแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาวิชาชีพอีกครั้งในปี 2550 โดยมีกิจกรรมสำคัญที่เร่งรัด 2 ส่วนคือ

1. การจัดระบบสถาบันฝึกหัดเพื่อเข้าสู่วิชาชีพ สถาบันตยกรม (Intern Development Program : IDP) และ
2. การจัดระบบพัฒนาวิชาชีพต่อเนื่อง (Continuing Professional Development : CPD)

เพื่อให้สมาชิกได้มีโอกาสรับทราบข้อมูลการพัฒนาวิชาชีพสถาบันตยกรมอย่างครบถ้วนและต่อเนื่อง และเพื่อเป็นแนวทางให้สมาชิกได้ปรับเปลี่ยนวิธีคิด รูปแบบการทำงานและกระบวนทัศน์ของตนเองเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสำคัญทางวิชาชีพในประเทศ เราได้อย่างเท่าเทียมและเท่าทัน วารสาร ACT ด้วยความอนุเคราะห์จากคณะกรรมการพัฒนาวิชาชีพ จะนำข่าวสารความคืบหน้าการดำเนินการดังกล่าวของสภาสถาบันและมาเผยแพร่ต่อสมาชิกเป็นประจำทุกฉบับ

ความเป็นมาโครงการ

ผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าและบริการกำลังส่งผลปรากฏชัดเจนต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบธุรกิจด้านต่างๆ ในทุกภาคส่วนของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาชีพสถาบันตยกรมจะเป็นอาชีพที่ได้รับปัจจัยทั้งทางบวกและทางลบหลายประการกับการเปลี่ยนแปลงสำคัญของประเทศในครั้งนี้ นอกจากนั้น ปัญหาเรื่องคุณภาพและมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพ สถาบันตยกรมของผู้ปฏิบัติวิชาชีพในประเทศไทย ถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างศักยภาพทางการแข่งขันของวิชาชีพในระดับสากลควบคู่ไปกับความอยู่รอดอย่างยั่งยืนของวงการวิชาชีพในอนาคต ดังจะเห็นได้จากผลการสัมมนาสถาบันตยกรมศาสตร์ศึกษาระดับชาติครั้งที่ 1 พบว่าปัจจัยสำคัญของปัญหานี้คือ ผู้ประกอบวิชาชีพสถาบันตยกรมเมื่อจบการศึกษาแล้วขาดการเรียนรู้ด้านการปฏิบัติวิชาชีพอย่างเป็นระบบเพิ่มเติมระหว่างการทำงานของตนเอง¹

ปัญหาข้างต้นเหล่านี้เป็นผลต่อเนื่องมาจากในปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนสถาบันที่สำเร็จการศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างมากมาย อันเป็นผลมาจากการเปิดการเรียนการสอนในสาขาวิชาสถาบันตยกรมศาสตร์ในสถาบันการศึกษาต่างๆ ทั้งในภาครัฐและเอกชนอย่างมากมาย ในช่วงสิบปีที่ผ่านมาจำนวนบัณฑิตสถาบันตยกรมเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดจากหลักร้อยเป็นหลักพัน ในระยะเวลาอันรวดเร็ว บรรดาสถาบันรุ่นใหม่เหล่านี้มีบางส่วนที่สามารถเข้าสู่ระบบสายอาชีพโดยตรง และยังมีบางส่วนที่ผันตัวเองไปทำงานอื่นๆ ที่ไม่ตรงกับความรู้ที่ศึกษามา ในระยะเริ่มต้นของการพัฒนาวิชาชีพยังไม่มีมีการพัฒนาสถาบันจบใหม่อย่างเป็นระบบ ทำให้เรามีสถาบันที่มีประสบการณ์ต่ำอยู่มากกว่าจะเป็นสถาบันที่มีความรู้ความชำนาญสูงจะต้องใช้เวลาไม่น้อยกว่า 10 ปีขึ้นไป

สำหรับสถาบันที่ปฏิบัติวิชาชีพอยู่เดิมก็ยังไม่มีการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มพูนความรู้อย่างเป็นระบบเช่นกัน สถาบันที่มีโอกาสทำงานในองค์กรหรือสำนักงานที่มีการประชุมวิชาชีพที่ได้มาตรฐานจะมีโอกาสเรียนรู้การทำงานวิชาชีพที่มีคุณภาพได้มาตรฐานสากล ในขณะที่ส่วนใหญ่ที่อยู่ในสำนักงานขนาดเล็กหรือที่เป็นสถาบันอิสระก็จะมีโอกาสเรียนรู้ระบบการบริหารจัดการสำนักงานและวิชาชีพที่น้อยกว่า ในภาวะที่มีการแข่งขันในวิชาชีพและธุรกิจการค้าเสรีที่รุนแรงและมีผลกระทบตรงต่อการปฏิบัติวิชาชีพในประเทศเรา จำเป็นที่สถาบันไทยจะต้องมีการเตรียมตัวและเตรียมความพร้อมเพื่อทำงานในภาวะคุกคามนี้ให้ได้

จากเหตุดังกล่าวสภาสถาปนิกซึ่งเป็นองค์กรทางวิชาชีพที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการกำหนดแนวทางการพัฒนาวิชาชีพสถาปัตยกรรมของประเทศ จึงได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพสถาปัตยกรรมให้ทัดเทียมระบบสากลผ่านความร่วมมือปฏิญญาสถาปนิกปี 2547 ซึ่งเป็นการระดมความคิดเห็นจากคณะกรรมการสภาสถาปนิก และสมาคมวิชาชีพ 4 สาขาวิชาภายใต้พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 อันได้แก่สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ สมาคมภูมิสถาปนิกประเทศไทย สมาคมมัณฑนากรแห่งประเทศไทย และสมาคมสถาปนิกชุมชนเมืองไทย

หลังจากการจัดทำปฏิญญาสถาปนิกปี 2547 คณะกรรมการสภาสถาปนิกได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเร่งรัดพัฒนาวิชาชีพสถาปัตยกรรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการประกอบวิชาชีพและการแข่งขันในระดับนานาชาติ ผ่านความร่วมมือระหว่างองค์กรวิชาชีพสถาบันการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการและวิชาชีพในสาขางานที่เกี่ยวข้อง จนได้เป็นกรอบแนวทางการจัดระบบพัฒนาวิชาชีพสถาปัตยกรรมขึ้น 4 ขั้นตอน ดังนี้²

1. พิจารณาปรับปรุงหลักการรับรองปริญญา (Accreditation)
2. กำหนดโปรแกรมและหลักสูตรสถาปนิกฝึกหัด (Intern Development Program : IDP)
3. กำหนดหลักการและวางข้อกำหนดการสอบวัดความรู้และประสบการณ์การปฏิบัติวิชาชีพ (Professional Examination)
4. กำหนดหลักการและเกณฑ์การพัฒนาระหว่างการปฏิบัติวิชาชีพ (Continuous Professional Development : CPD)

สำหรับประเทศที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันอยู่ในลำดับต้นๆ เช่น สหรัฐฯ สิงคโปร์ ออสเตรเลีย ฯลฯ ดำเนินการระบบการฝึกงานสำหรับสถาปนิกใหม่มาเป็นเวลานาน จนทำให้สถาปนิกในประเทศของตนเองมีความสามารถสูงอย่างเท่าเทียมกัน สามารถเข้าสู่ระบบการค้าระดับนานาชาติและการให้บริการวิชาชีพอย่างเสรีได้อย่างทัน่วงที่ แต่อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังไม่เคยมีการฝึกหัดปฏิบัติงานสำหรับบัณฑิตสถาปัตยกรรมหรือสถาปนิกฝึกหัด (IDP) มาก่อน เช่นเดียวกับการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) ดังนั้น สภาสถาปนิกจึงได้เร่งดำเนินการจัดระบบสถาปนิกฝึกหัดและการพัฒนาวิชาชีพ เพื่อสร้างความพร้อมสำหรับสถาปนิกไทยสำหรับโลกปัจจุบันผ่านกิจกรรม 2 ลักษณะ ได้แก่

1 การพัฒนาระบบสถาปนิกฝึกหัด (Intern Development Program-IDP) หรือ การบริหารจัดการความรู้ สำหรับสถาปนิกที่เพิ่งสำเร็จการศึกษา สถาปัตยกรรมก่อนเข้าสู่วิชาชีพให้มีคุณภาพโดยการจัดโปรแกรมการฝึกงานที่มีครูพี่เลี้ยงคอยดูแล และเป็นที่ปรึกษาตลอดการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

2 การรักษาและเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ระหว่างการปฏิบัติวิชาชีพของผู้ถือใบอนุญาต (Continuous Professional Development - CPD) หรือ ระบบเพิ่มพูนความรู้สถาปนิกทั่วไปให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้วยแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต

1 สภาสถาปนิก. การพัฒนาวิชาชีพเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนากรอบร่วม 4 สาขา : เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 2 วันพฤหัสบดีที่ 23 กันยายน 2547. กรุงเทพมหานคร : สภาสถาปนิก, 2547. หน้า 2.

2 สภาสถาปนิก. สรุปการบริหารและดำเนินงาน คณะกรรมการสภาสถาปนิก พ.ศ. 2547-2550. กรุงเทพมหานคร : สภาสถาปนิก, 2550. หน้า 15-16.

รศ.ดร.วิระ ลัจกุล

ประธานอนุกรรมการ
พัฒนาวิชาชีพ สถาปนิก

ระบบการพัฒนาวิชาชีพสถาปัตยกรรมของสภาสถาปนิกและระบบสถาปนิกฝึกหัด (IDP)

คณะกรรมการพัฒนาวิชาชีพ สภาสถาปนิกได้ดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาวิชาชีพและกรอบความคิดที่คณะกรรมการชุดเดียวกันในคณะกรรมการสภาสถาปนิกชุดที่แล้ว อันมีศาสตราจารย์กิตติคุณเดชา บุญค้ำ เป็นประธานและทำการศึกษามาตั้งแต่ปี 2548 โดยได้ยกร่างแนวทางการพัฒนาวิชาชีพอย่างครบวงจร ตั้งแต่บัณฑิตสถาปัตยกรรมเริ่มต้นเข้าสู่วิชาชีพผ่านระบบสถาปนิกฝึกหัด (Intern Development Program : IDP) ก่อนมีสิทธิ์สอบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และระบบการปรับระดับคุณวุฒิใบอนุญาตฯ ของสถาปนิกหลังได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้วยระบบการศึกษาต่อเนื่อง (Continuing Professional Development : CPD) และการสะสมผลงาน

ทั้งนี้คณะกรรมการพัฒนาวิชาชีพในวาระปัจจุบันได้เริ่มจัดทำร่างข้อบังคับการเข้าสู่วิชาชีพจากสาขาสถาปัตยกรรมหลัก (สายตรง 5 ปี) เป็นลำดับแรก เพื่อเริ่มทดลองใช้ก่อนจะพัฒนาและปรับปรุงใช้กับสาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง สาขาภูมิสถาปัตยกรรม และสาขาสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์ต่อไป

แนวทางการเข้าสู่วิชาชีพในปัจจุบัน

เพื่อให้สมาชิกได้ทำความเข้าใจกับระบบการพัฒนาวิชาชีพการพัฒนาวิชาชีพใหม่ซึ่งสภาสถาปนิกกำลังดำเนินการ ขอให้สมาชิกศึกษาเปรียบเทียบแนวทาง

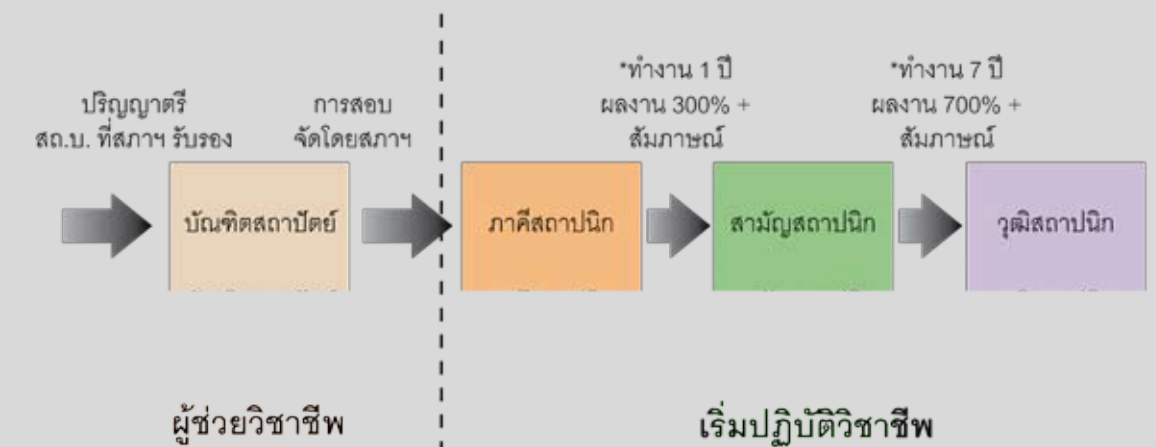
การเข้าสู่วิชาชีพที่สภาฯ ใช้อยู่ในปัจจุบัน (Model 1) แนวทางการเข้าสู่วิชาชีพอย่างที่สากลประเทศส่วนใหญ่ใช้อยู่ (Model 2) และแนวทางที่สภาฯ จะเสนอสมาชิกสถาปนิกพิจารณาในการประชุมสามัญประจำปี 2552 (หรือวิสามัญ) (Model 3) ดังนี้

Model 1

คือแนวทางการเข้าสู่วิชาชีพและปฏิบัติวิชาชีพในปัจจุบันซึ่งใช้มาตั้งแต่อดีตเมื่อครั้งยังมีคณะกรรมการควบคุมการปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม (ก.ส.) จนกระทั่งในปัจจุบัน

สภาสถาปนิกยังใช้วิธีการเข้าสู่วิชาชีพของบัณฑิตสถาปัตยกรรมโดยต้องผ่านการสอบความรู้ต่างๆ ตามข้อบังคับของ ก.ส. โดยอนุโลมเพื่อรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในระดับภาคีสถาปนิก หลังจากนั้นเมื่อต้องการเลื่อนระดับใบอนุญาตฯ จากภาคีสถาปนิกไปสู่ระดับสามัญสถาปนิก ภาคีสถาปนิกจะต้องผ่านการประกอบวิชาชีพมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี และมีผลงานการออกแบบอาคารตามข้อกำหนดเท่ากับ 300 %

และเมื่อต้องการเลื่อนระดับใบอนุญาตฯ จากสามัญสถาปนิกขึ้นเป็นวุฒิสถาปนิก ผู้ขอเลื่อนระดับจะต้องประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตั้งแต่เริ่มได้รับใบอนุญาตฯ (ภาคีสถาปนิก) มาแล้วไม่น้อยกว่า 7 ปี และมีผลงานการออกแบบตามข้อกำหนดรวม 700 % (ดูรายละเอียดได้จากภาพ Model 1)

ปัจจุบัน **Model 1** หมายเหตุ : *ทำงาน 1 ปี / 7 ปี นับตั้งแต่ได้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเป็นภาคีสถาปนิก

Model 2

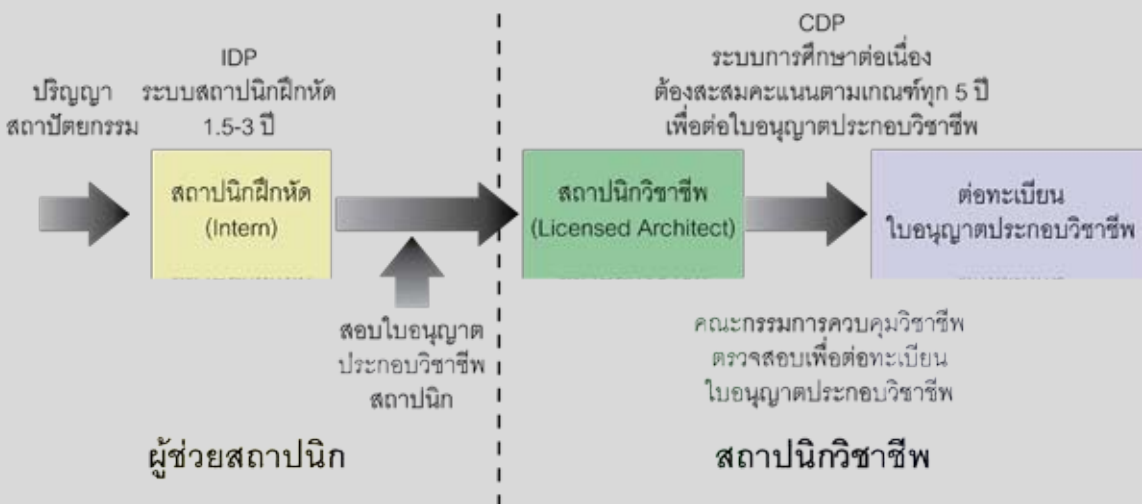
คือแนวทางการเข้าสู่วิชาชีพและการปฏิบัติวิชาชีพตามระบบสากล ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตสถาปัตยกรรมจะเริ่มต้นเข้าสู่วิชาชีพในฐานะสถาปนิกผู้ช่วยและต้องผ่านระบบสถาปนิกฝึกหัด (Intern Development Program : IDP) ภายใต้การดูแลการปฏิบัติงานของครูพี่เลี้ยง (Mentor) หรือสถาปนิกพี่เลี้ยง เป็นเวลาดังแต่ 1.5 - 3 ปี (แล้วแต่ประเทศ) ผู้ช่วยสถาปนิกนั้นจึงจะมีสิทธิ์ขอสอบเพื่อรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเป็นสถาปนิก (Registered หรือ Licensed Architect) ในระหว่างการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

สถาปนิกในระบบการปฏิบัติวิชาชีพจะต้องต่ออายุใบอนุญาตฯ โดยทั้งนี้ระหว่างเวลาดังกล่าวสถาปนิกต้องมีการพัฒนาความรู้ของตนเองผ่านระบบการศึกษาต่อเนื่องเพื่อสะสมคะแนน (Credit) ให้ได้ตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการควบคุมวิชาชีพของประเทศตนเองกำหนดไว้ (ดูรายละเอียดได้จากภาพ Model 2)

ข้อสังเกตจาก Model 2 จะเห็นได้ว่ามีเพียงประเทศไทยเท่านั้นที่กำหนดให้มีสถาปนิกถึง 3 ประเภทในระบบการปฏิบัติวิชาชีพ กล่าวคือ ภาควิชาสถาปนิก สามัญสถาปนิก และวุฒิสถาปนิกตาม พ.ร.บ. ในขณะที่สากลประเทศมีเพียงสถาปนิกซึ่งมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเพียงประเภทเดียวเท่านั้น ข้อแตกต่างอีกประเด็นหนึ่งที่น่าจะเป็นข้อดีของเราคือ วิชาชีพของเรามีได้ให้ความ

สำคัญกับการฝึกงานก่อนเข้าสู่วิชาชีพ (Internship) และการศึกษาต่อเนื่อง (Continuing Education) ในระหว่างการปฏิบัติวิชาชีพอย่างเป็นระบบ แต่การปฏิบัติวิชาชีพสากลให้ความสำคัญในระบบพัฒนาระดับวิชาชีพ 2 ขั้นตอนนี้เป็นสำคัญ โดยมีเหตุผลว่า

1. การฝึกปฏิบัติทางวิชาชีพโดยตรงเป็นสิ่งที่บัณฑิตสถาปัตยกรรมจำเป็นต้องทำ เพื่อให้ได้รับความรู้และประสบการณ์ทางวิชาชีพที่แตกต่างจากความรู้ที่ได้รับจากสถาบันการศึกษา ซึ่งเน้นทางวิชาการก็ต่อเมื่อมีทั้งความรู้ทางวิชาการและความชำนาญทางวิชาชีพ สถาปนิกจะสามารถปฏิบัติหน้าที่สถาปนิกได้อย่างสมบูรณ์และมีคุณภาพ
2. ปรัชญาของการศึกษาที่มองวัตถุประสงค์ของการศึกษาว่าเป็นการศึกษาเพื่อชีวิตหรือตลอดชีวิต (Life Long Learning) โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาชีพสถาปัตยกรรมต้องอาศัยความรู้ทั้งศาสตร์ทางสถาปัตยกรรมและศาสตร์สาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องศาสตร์เหล่านี้มีพัฒนาการตลอดเวลา สถาปนิกจำเป็นต้องเป็นผู้รอบรู้ทันโลก ดังนั้น ตลอดช่วงชีวิตของการประกอบวิชาชีพสถาปนิกจึงจำเป็นต้องเป็นผู้ตื่น และมีความกระตือรือร้นที่จะรับความรู้ใหม่ๆ เพิ่มเติมเพื่อใช้ปรับฐานความรู้และมโนทัศน์ในการประกอบวิชาชีพอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงของสังคมอยู่ตลอดเวลา

Model 2

Model 3

แนวทางการเข้าสู่การปฏิบัติวิชาชีพและการพัฒนาวิชาชีพที่สภาสถาปนิกพิจารณาให้ความเห็นชอบและเตรียมนำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่เพื่อให้สมาชิกได้เสนอความคิดเห็นก่อนพิจารณาลงมติรับรองต่อไป แนวคิดใหม่นี้เป็นความพยายามที่จะปรับกระบวนการเข้าสู่วิชาชีพและการพัฒนาวิชาชีพให้ใกล้เคียงหรือเทียบเท่ากับระบบสากลในที่สุด แต่ขณะเดียวกันยังต้องยอมรับเงื่อนไขและข้อจำกัดของระบบในปัจจุบันซึ่งมีสถาปนิกถึง 3 ระดับ การดำเนินการในระยะแรกที่ประชุมสภาสถาปนิกจึงเสนอแนวทางดังที่แสดงใน Model 3 ด้วยเหตุผลประกอบ ดังนี้

1. ระบบการฝึกหัดสถาปนิกก่อนสอบรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพนับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นการปรับและเพิ่มเติมความรู้เชิงวิชาการจากการศึกษาสู่ความรู้ความชำนาญทางวิชาชีพโดยการฝึกปฏิบัติงานกับผู้รู้และผู้มีประสบการณ์วิชาชีพอย่างใกล้ชิดใช้อยู่ ผู้ที่จะเข้าสู่วิชาชีพทุกคนจะต้องผ่านขั้นตอนนี้เป็นขั้นต้นแรก

แนวคิดนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ซึ่งสภาสถาปนิกได้มอบหมายให้ศึกษาโครงการเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดระบบสถาปนิกฝึกหัด(IDP)และการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง(CPD) ซึ่งมีข้อสรุปเบื้องต้นว่า ผู้ให้ข้อมูล (สถาปนิก) ที่เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นต่อโครงการฯ โดยส่วนใหญ่ (87%) เห็นพ้องต้องกันว่าระบบสถาปนิกฝึกหัด หรือ IDP มีความจำเป็นต่อการพัฒนาองค์ความรู้ของสถาปนิกใหม่ และมีผลต่อวิชาชีพสถาปัตยกรรมในภาพรวม นอกจากนี้จำนวนร้อยละ 65 ของผู้ให้ข้อมูล ยินดีให้ความร่วมมือเป็นครูพี่เลี้ยงตามแนวทางของสภาสถาปนิก

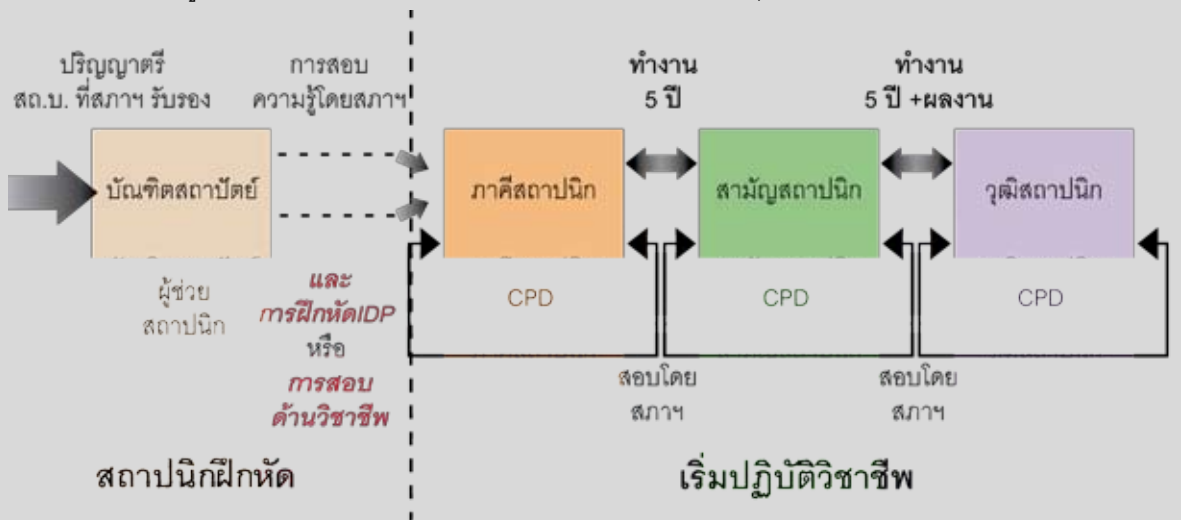
2. ในปัจจุบัน การที่สภาสถาปนิกต้องจัดให้มีการสอบความรู้พื้นฐานบัณฑิตสถาปัตยกรรมจากสถาบันการศึกษา (มีลักษณะใกล้เคียงกับการสอบในปัจจุบัน) เนื่องจากในขณะนี้สถาบันการศึกษาด้านสถาปัตยกรรมเพิ่มขึ้นตามลำดับจำนวนบัณฑิตสถาปัตยกรรมเพิ่มจำนวนขึ้นมาก หลักสูตรและแนวทางการจัดการเรียนการสอนของสถาบันต่างๆ มีความหลากหลายทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ การสอบความรู้พื้นฐานทางสถาปัตยกรรมนี้จึงเป็นการสอบเพื่อวัดมาตรฐานการศึกษาของบัณฑิตสถาปัตยกรรมทั้งหลายก่อนเข้าสู่วิชาชีพ

ในอนาคตอันใกล้นี้ เมื่อสภาสถาปนิกจัดตั้งระบบรับรองคุณภาพการศึกษาและสถาบันการศึกษา (Accreditation System) ทางสถาปัตยกรรมเต็มรูปแบบเป็นที่เรียบร้อยแล้ว การสอบนี้อาจยกเลิกไปในที่สุด

3. การฝึกหัด IDP ให้สถาปนิกฝึกหัดวิชาชีพ (Intern) เป็นระยะเวลา 2 ปี ภายใต้การดูแลของครูพี่เลี้ยง (Mentor) ซึ่งต้องแจ้งขึ้นทะเบียนไว้กับสภาสถาปนิกไว้เป็นหลักฐาน

(ตามข้อบังคับ กส. เดิมกำหนดให้ทำงานไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนมีสิทธิ์สอบใบอนุญาตฯ แต่ไม่ได้กำหนดให้ต้องอยู่ภายใต้ระบบฝึกงานที่บังคับในลักษณะเดียวกับ IDP ที่เสนอใหม่)

เงื่อนไขใหม่จะทำให้สถาปนิกฝึกหัดได้รับการฝึกอย่างเป็นระบบโดยมีพี่เลี้ยงดูแล ติดตามและประเมินผลการฝึกงานให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของสภาสถาปนิก เพื่อให้สถาปนิกฝึกหัดพร้อมจะปฏิบัติวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป จากข้อสรุปงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นพบว่า จำนวน

Model 3

ร้อยละ 65 ของผู้ให้ข้อมูล (สถาปนิก) ยินดีให้ความร่วมมือเป็นครูพี่เลี้ยง ซึ่งก็นับเป็นสัญญาณที่ดีสำหรับการเตรียมการ IDP นี้

4. อย่างไรก็ดี สถาปนิกมีความเห็นว่าในระยะเวลาดำเนินการดำเนินการระบบสถาปนิกฝึกหัด อาจมีปัญหาครูพี่เลี้ยงไม่เพียงพอที่จะรองรับสถาปนิกฝึกหัดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนภูมิภาค สถาปนิกจึงเห็นว่าสมควรเปิดโอกาสให้สถาปนิกที่ต้องการฝึกหัด IDP แต่ไม่สามารถหาครูพี่เลี้ยงได้ไม่เสียโอกาสในการขอสอบรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ด้วยการเปิดทางเลือกเพิ่มเติมจากการทำ IDP โดยการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากสถาปนิกอาวุโส หรือจากการทำงานอิสระ หรือจากการศึกษาเพิ่มเติมในโครงการ CPD ซึ่งสมาคมวิชาชีพของตนเองและสถาบันการศึกษาเป็นผู้จัดโครงการต่างๆ มาโดยตลอด

5. เมื่อได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ เป็นภาคีสถาปนิกแล้วสถาปนิกจะต้องมีการศึกษาต่อเนื่องระหว่างการศึกษาวิชาชีพตามแนวทางสากลเพื่อประโยชน์ต่อการปฏิบัติวิชาชีพของสถาปนิกตลอดชีวิตการทำงานของตนเอง ทั้งนี้ก่อนขอต่ออายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ สถาปนิกทุกระดับใบอนุญาตฯ ทั้งภาคีสถาปนิก สามีญสถาปนิก และวุฒิสถาปนิกจะต้องสะสมคะแนน CPD ให้ได้ตามเกณฑ์คะแนนสะสมตลอดระยะเวลา (5 ปี) ของสภาสถาปนิกต่อไป

6. การเลื่อนระดับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ จากภาคีสถาปนิกเป็นสามีญสถาปนิกจะต้องทำงานวิชาชีพมาไม่น้อยกว่า 5 ปีและผ่านการสอบโดยสภาสถาปนิก เพื่อวัดความรู้และประสบการณ์ก่อนเป็นสามีญสถาปนิก ซึ่งจะมีสิทธิ์ทำงานออกแบบได้อย่างเต็มที่

สำหรับการเลื่อนระดับใบอนุญาตฯ จากสามีญสถาปนิกเป็นวุฒิสถาปนิกจะต้องทำงานวิชาชีพไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีผลงานตามที่สภาสถาปนิกกำหนด รวมทั้งต้องผ่านการสอบโดยสภาสถาปนิกเพื่อเป็นวุฒิสถาปนิกที่มีสิทธิ์ในการทำงานได้ทุกอย่างประเภทงานตามกฎหมายต่อไป ■

หมายเหตุ : ฉบับหน้าพบกับความเป็นมาและรายละเอียดโครงการศึกษาต่อเนื่อง (CPD) เพื่อการพัฒนาวิชาชีพสถาปนิกต่อไป

10

ข้อควรปฏิบัติ สำหรับสถาปนิกใหม่

เพื่อรักษาสถานภาพวิชาชีพของตนเองและ
จรรยาบรรณวิชาชีพสถาปัตยกรรม

สถาปนิกใหม่ทั้งหลายเมื่อเริ่มต้นเข้าสู่วิชาชีพถือว่าบุคคลเหล่านั้นได้ก้าวเปลี่ยนสถานะจากนิสิต นักศึกษามาเป็นผู้ปฏิบัติวิชาชีพโดยสมบูรณ์ แต่ในบริบทแวดล้อมแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรมแล้วยังมีข้อมูลอีกมากมายที่สถาปนิกใหม่ต้องศึกษาและทำความเข้าใจในการดำรงตนและปฏิบัติงานที่รับผิดชอบจากแหล่งข้อมูลทางเอกสารและจากองค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง ลูกค้ำผู้ว่าจ้าง สังคมสาธารณะ และรวมทั้งเพื่อรักษาสถานภาพวิชาชีพของตนเองผนวกกับการจรรยาบรรณวิชาชีพสถาปัตยกรรมให้ยั่งยืนต่อไป

1. อ่านและทำความเข้าใจพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 จนจบทุกหมวดอย่างน้อย 2 ครั้ง
2. ทำความรู้จักกับบทบาทและหน้าที่ขององค์กรวิชาชีพสถาปัตยกรรม: สภาสถาปนิก และสมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง
3. ทำความเข้าใจกับขอบเขตและภาระหน้าที่ความรับผิดชอบตามระดับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพของตนเอง
 - ขอบเขตและพื้นที่อาคารที่ออกแบบได้ตามระดับใบอนุญาตฯ
 - ขอบเขตงานที่ตนเองกระทำได้ตามระดับใบอนุญาตฯ (ออกแบบ/ควบคุมงาน/ ฯลฯ)
4. ตรวจสอบความสม่ำเสมอของการจัดส่งข้อมูลข่าวสาร/ เอกสารของสภาสถาปนิกอยู่เสมอ (จดหมายข่าว/ วารสาร ACT/ จดหมายเชิญประชุม/ เอกสารขอความคิดเห็น/ ฯลฯ)
 - แจ้งความผิดพลาดเรื่องการจัดส่งข้อมูลต่อสภาสถาปนิก (งานทะเบียน) ทันทีเมื่อไม่ได้รับเอกสารจากสภาสถาปนิกเกิน 2 เดือน
 - Update ข้อมูลที่อยู่ติดต่อได้ระหว่างตนเองกับสภาสถาปนิกทุกครั้งเมื่อย้ายที่อยู่
5. ระมัดระวังมิให้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพหมดอายุ ควบคู่กับการตรวจสอบวันที่หมดสมาชิกภาพสมาชิกสภาสถาปนิก เพราะจะมีผลต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพและสิทธิ์ในการปฏิบัติวิชาชีพโดยปริยาย
6. อ่านและทำความเข้าใจข้อบังคับสภาสถาปนิก ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรม พ.ศ. 2545 อย่างน้อย 3 ครั้ง
7. ศึกษากรณีการกระทำผิดตามคดีจรรยาบรรณวิชาชีพตามข้อบังคับฯ จรรยาบรรณให้ครบถ้วน และระมัดระวังมิให้ตนเองทำผิดตามข้อบังคับฯ จรรยาบรรณ
8. เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปีหรือประชุมอื่นๆ ของสภาสถาปนิกทุกครั้งเมื่อมีโอกาส และเข้ารับบริการที่ทำการสภาสถาปนิกแห่งใหม่อย่างสม่ำเสมอ (เมื่อสร้างแล้วเสร็จ) เมื่อมีกิจกรรมที่ตนเองสนใจ
9. สมัครเป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติวิชาชีพของตนเอง (สมาคมสถาปนิกสยามฯ สมาคมภูมิสถาปนิกประเทศไทย ฯลฯ) เพื่อสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับสังคมวิชาชีพของตนเองทันทีเมื่อได้รับใบอนุญาตฯ
10. ทำความรู้จักคุ้นเคยกับเพื่อนร่วมวิชาชีพที่มีประสบการณ์และอาวุโสมากกว่าเพื่อใช้เป็นแนวทางปรับปรุงตนเองและกระทำในลักษณะเดียวกันกับเพื่อนเพื่อร่วมวิชาชีพที่มีประสบการณ์และอาวุโสไม่น้อยกว่า เพื่อสร้างความยั่งยืนในวิชาชีพ ■